

EEN VOORSTELLING VOOR PUBERS EN IEDEREEN DIE OOI PUBER IS GEWEEST

TEKST: YVON VAN APELDOORN | FOTO: NIENKE MAAT

Moniek Merkx, regisseur, dramaturg, (jeugd) theatermaker en tot voor kort directeur van Maas theater en dans, maakt in samenwerking met NITE de interdisciplinaire voorstelling *Zinderella*; met Kerst te zien in de Stadschouwburg Groningen. Een hedendaags coming of age-verhaal, opgehangen aan het bekende sprookje *Assepoester*. Een voorstelling voor pubers en iedereen die ooit puber is geweest.

“*Zinderella* gaat over de turbulente gevoelens in de pubertijd. Een interessante transitietijd. Een veranderingsproces; of je nou een vlinder wordt of een stoere punker, je gaat op zoek naar wie je bent. Dat zoeken gaat je hele leven door, maar in de pubertijd begint het. Je wordt je ervan bewust dat waar en hoe je bent opgegroeid niet de enige versie is. Je komt los van je achtergrond, je gaat je meer richten op de groep waar je bij wil horen. Het is een intense periode waarin al je zintuigen op scherp staan; de muziek uit die tijd blijft je bijvoorbeeld vaak je hele leven bij.

Ik denk dat het belangrijk is in die fase dat je jezelf toestaat te zoeken. Er ligt tegenwoordig veel druk op identiteit. Mensen zijn heel erg bezig met ‘dit moet ik zijn, dit moet ik vinden, zo hoor ik te zijn.’ Dat heilige moeten zou ik willen oprekken. Je hoeft het allemaal nog niet te weten. Je kunt altijd nog meerdere kanten op bewegen. Je mag kwetsbaar zijn, je mag je onzeker voelen. Vertrouw erop dat er steeds wel weer iets nieuws komt. Heb geduld en denk niet dat je perfect moet zijn.

Je lichaam is een belangrijk deel van je identiteit. Het is de eerste indruk en brengt meteen allemaal frames met zich mee. En in die tienerjaren is het veranderende lichaam een groot onderwerp. Veel opgroeiende jongeren zijn onzeker over hun uiterlijk of ontevreden met bepaalde lichaamsdelen. Te dik, te plat, te groot, te klein, met alles kan iets mis zijn. Toen ik zelf die leeftijd had dacht ik ook dat ik er verschrikkelijk uitzag, maar als ik nu foto’s zie uit die tijd denk ik: wat een mooi meisje. Je bent óverbewust. Dat fysieke element speelt een grote rol in de voorstelling, ook natuurlijk omdat we vanuit dans en mime werken.”

Kun je iets vertellen over hoe de voorstelling eruit gaat zien?

“De voorstelling heeft meerdere lagen. De ene laag is gewoon het sprookje zoals we het kennen, met *Assepoester* die gepest en vernederd wordt door haar stiefmoeder en stiefzussen. Die verhaallijn wordt gespeeld door jongeren – de ‘medespelers’ – en één volwassen actrice, die zowel de rol van de stiefmoeder als de goede fee vertolkt. Dat vond ik leuk voor de symboliek; iedereen heeft zowel een boze stiefmoeder als een goede fee in zich. Je bent niet alleen een *assepoester*, maar ook een boze stiefzus.

Het sprookje loopt als een soort stripverhaal door de voorstelling heen. En daarnaast zie je allerlei emotionele lagen, gespeeld door een professionele cast van dansers en mimespelers. Zij verbeelden de – veelal ingewikkelde – gevoelens van de personages en daarmee van jongeren in het algemeen. Dat doen ze met tekst, maar vooral met dans en beweging. Het is een taal die jonge mensen vaak goed lezen. Ze zijn gewend om fragmentarisch en snel naar beelden te kijken.

Op dit moment zijn we met de performers aan het repeteren en samen materiaal aan het maken. Er is een script, maar de voorstelling ontstaat eigenlijk pas echt op de vloer. Ik ben begonnen met het interviewen van de spelers, over thema’s als onzekerheid en schaamte. Ze hebben herinneringen uit hun tienerjaren gedeeld, dat leverde al zoveel op; je ziet op hoeveel manieren je als puber in transitie kunt zijn, welke emoties er allemaal spelen.

We zijn nog volop aan het zoeken. Het is een sfeer waarin ik heel graag werk. Zo’n repetitieproces is alles: chaotisch, gênant, grappig. Het maakt niet uit wat je aanbiedt, het mag lelijk of slecht zijn, vertrouw er maar op dat het geleidelijk aan goed gaat komen. Die vrijheid zorgt ervoor dat er dingen ontstaan die je niet achter je bureau kunt verzinnen. Achter mijn bureau bepaal ik de hele opzet, maar binnen die kaders mag iedereen verdwalen.”

Je maakt vaker bewerkingen van bestaande grote verhalen. *Alleen op de wereld*, *Alice in Wonderland*.

“Ja, ik werk graag op die manier. Er is een groot algemeen erfgoed, een vijver waar alle schrijvers, alle filmers, alle theatermakers uit kunnen vissen. Sprookjes en bekende verhalen zijn heel geschikt om te recyclen en naar je eigen hand te zetten, om je eigen gevoelens aan op te hangen. En werken vanuit een bestaand verhaal geeft houvast. Zeker voor een jonger publiek is dat prettig. Het heeft duidelijke aanknopingspunten – *O ja nu zijn ze op het bal*, *o ja nu slaat de klok 12*, *ze moeten terug naar de keuken* – er zit niemand in de zaal die het niet herkent. Als er maar een herkenbare structuur is, kun je het voor de rest heel bont maken, anarchistisch, abstract – ook of juist voor jongeren; laat ze hun tanden er maar in zetten.”

Over de samenwerking met NITE. Je wordt hier in de wandelgangen de Guy Weizman van het jeugdtheater genoemd. Herken je je daarin?

“Intuïtief snap ik dat wel, ja. We hebben dezelfde interesse in het combineren van theater en dans. De manier waarop Maas al acht jaar bezig is met onderzoek naar die combinatie is vergelijkbaar met hoe NITE dat doet. Hoewel het vaak tot heel verschillende resultaten leidt.” ▶

ADA

ARNO

SAM

FOTO: SJOERD KNOL

► **Guy noemt zichzelf een maximalist in zijn manier van werken.**

“Dat woord heb ik ook in al mijn kunstplannen gebruikt. En Maas is ontstaan uit theatergroep Max., dat was een afkorting van maximaal. Ik heb altijd gedacht: hoezo moet ik me beperken tot één discipline? Ik ben erbij gebaat een alleseter te zijn; als ik video wil dan doe ik video, als ik een klassiek koor wil, dan doe ik dat. Die veelheid vind ik heel aantrekkelijk.”

Wie moet er vooral naar Zinderella komen kijken?

“Het is een voorstelling voor tieners en ex-tieners. Voor iedereen van 10 tot 110. Het gaat over jongeren, er spelen jongeren mee en we hopen dat er veel jongeren komen kijken. Maar het is zeker ook voor volwassenen. Volwassenen framen jongeren vaak op een bepaalde manier: ‘ze zitten in een hormonenbubbel, er is niet mee te communiceren’. Ik weet dat ook nog wel van mezelf, toen mijn kind een tiener was. De verschijningsvormen van de emoties van een jong iemand zijn soms wat grof; boos, nukkig, verdrietig. Maar onder die grote jongen in zijn hoodie op de bank, schuilt vaak een interessant gevoelsleven. Het is fijn om dat als ouder te herkennen en om daar als jongere in gezien te worden. Dat je samen kunt lachen of huilen; dat die poel van emoties er gewoon mag zijn.”

Het zou toch mooi zijn als je in de kerstvakantie met je nukkige puber (of met de puber die nog ergens verstopt zit in jezelf) naar deze voorstelling gaat en dat je dan merkt dat je door dezelfde of juist door andere dingen wordt geraakt en dat er dan een gesprek ontstaat.

Coming of age. Transitie. Het assepoesterverhaal; van verschoppeling naar prins of prinses. Iedereen in de voorstelling maakt het door en iedereen wordt beloond, zoals dat bij een goed sprookje hoort. Het drama is doorleefd en de volgende fase is bereikt. Ik ga echt voor een *feelgood*-einde. Dat je na afloop denkt: yes! We houden vol met z'n allen! Ik wilde geen cynisch verhaal vertellen, maar laten zien: ja, het is soms moeilijk, maar we kunnen er doorheen groeien. Na de donkere dagen wordt het weer licht. We zijn allemaal klungels en dat gaan we vieren met elkaar.”

Sam Corver, Ada Daniele en Arno Verbruggen zijn drie van de performers die samen met regisseur Moniek Merx de voorstelling Zinderella maken.

SAM

“Ik ben opgegroeid in Zaandijk, een klein dorpje in de buurt van Amsterdam. Op mijn elfde begon ik met breakdance. Op mijn middelbare school zat iedereen vooral op hockey en voetbal; dansen was niet echt iets wat je deed. Over kunst werd sowieso nogal stigmatiserend gedacht. Ik voelde me er nooit helemaal bij horen. De meeste jongeren van mijn leeftijd waren bezig met allerlei dingen om ‘cool’ te zijn, maar ik was daar niet zo in geïnteresseerd. Ik negeerde het maar gewoon en deed mijn eigen dingen. Toen ik achttien was begon ik met ballet en moderne dans en besloot ik dat ik er mijn beroep van wilde maken. We maken deze voorstelling vanuit onze eigen gevoelens en achtergrondverhalen. Wat we presenteren is heel persoonlijk. De eerste twee repetitieweken hebben we voornamelijk geïmproviseerd, vanuit onderwerpen als schaamte en boosheid en de herinneringen aan onze pubertijd. Wat dat heeft opgeleverd zetten we om in beeld en beweging. We experimenteren en doen voorstellen en onder de regie van Moniek krijgt het vorm.”

ARNO

“Ik woonde op een boerderij in de buurt van Namen, in België. Ik zat op een kleine dorpsschool en had te maken met veel stereotype ideeën. Over jongens die dansten, bijvoorbeeld. Het was geen makkelijke omgeving om op te groeien als queer kind. Het stond zo ver af van mijn eigen realiteit. Ik voelde me anders, vreemd in mijn lichaam en ik begreep mijn gevoelens vaak niet. Ik wilde erbij horen en probeerde me aan te passen, maar daarmee loog ik tegen mezelf en mijn ouders. Vanaf mijn veertiende ben ik begonnen uit de kast te komen, eerst bij mijn moeder, pas vier jaar later bij mijn vader. Zo’n coming-out gaat niet in één keer, het is een heel proces. Later in mijn leven heb ik gelukkig steeds meer mensen ontmoet in wie ik mezelf kon herkennen en inmiddels leef ik een leven dat bij me past. Maar ik heb nog steeds het gevoel dat ik niet bij de realiteit van de maatschappij hoor. Ik heb nog steeds

mijn eigen werkelijkheid. Als ik over straat loop met roze haar en op hoge hakken, merk ik niet eens dat het mensen opvalt, ik leef helemaal in mijn eigen wereld. Dat komt in de voorstelling ook naar voren; ik sta heel vaak net een beetje buiten de groep.”

ADA

“Mijn lijn in de voorstelling gaat voornamelijk over mijn lichamelijke onzekerheden. Ik groeide op in Italië maar ging op heel jonge leeftijd al uit huis. Ik kwam in de balletwereld terecht en dat is een harde wereld. Je wordt enorm geconfronteerd met oordelen over je uiterlijk, van medestudenten en leraren. Dat heeft positieve dingen gebracht, maar ook echt dingen stukgemaakt. Dat draag ik nog altijd met me mee. Net als mijn worsteling met seksualiteit, het leren begrijpen dat je macht hebt als meisje, een grote kracht, en hoe je daarmee om moet gaan. Dat is moeilijk; je maakt fouten, je kwetst mensen en je wordt zelf gekwetst. En ik heb het allemaal in mijn eentje moeten uitzoeken, omdat mijn familie niet in de buurt was.” ✖

FOTO: HALLIE

Kijk voor meer informatie over Zinderella op blz. 21